СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 189. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 15. серпня 1931. VOL. XXXIX. No. 189. Jersey City, N. J., Saturday, August 15, 1931. THREE CENTS.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕШКОДОЮ СВІТОВОГО ЗАМИРЕННЯ, КАЖЕ БОРА

БОЙЗІ (Айдаго). — Сенатор Вилієм Бора виголосив промову, в якій скритикував французькі домагання в справі забезпечення. Бора казав, що Франція дістала вже всі можливі забезпечення і вона сьогодні є більше забезпечена ніж всі держави, які існували від останніх 200 літ. Німеччина розброєна, Австрія стоїть над руїною, а Угорщина поділена на 5 частей. Когож властиво Франція боїться? — питається Бора. Дотого вона забезпечена Локарнським договором і договором Келоґа-Бріяна. Крім того має армію з 560,000 жовнірів, і приятелів, як Чехословаччину, Польщу, Югославію, Румунію і Бельгію.

Домагання дальших забезпечень з боку Франції ідуть, на думку Бори, на цілковите знищення Німеччини, а на таке світ не згодиться. Світ домагається терпимости і справедливости.

КАПІТАЛІЗМ СПРИЧИНИВ КРІЗУ.

БОЙЗІ (Айдаго). — Обговорюючи економічну крізу, заявив сенатор Бора, що її спричинив капіталізм. І тому обовязком капіталізму є розвязати проблему безробіття. Це лежить у його власнім інтересі.

ЛИНДБЕРҐ ЛЕТОМ ДОВКОЛА СВІТА.

НОМ (Аляска). — Полковник Чарлз Линдберґ подав до відома дальші пляни свого лету. Виходить, що він полетить не тільки до Японії, але відвідає інші міста на сході, а далі перелетить континент і через Азори поверне до Злучених Держав, перелітаючи Атлантійський океан.

Наразі непогода здержує його від дальшого лету.

НОВИЙ РЕКОРД ГОКСА.

РУЗВЕЛТ ФІЛД. — Капітан Френк Гокс здобув новий рекорд. Перелетів дорогу з Шикага до Ню Йорку на протязі 3 годин і 46 минут.

АМЕРИКАНЦІ ҐЕМБЛЮЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — На підставі рішення департаменту скарбу замикатимуть кождого дня в 9 годині вечером пять пограничних мостів, які ведуть з Тексас до Мексика через Ріо Ґранде. Цілу ніч не впускатимуть Американців до Мексика, бо виявилося, що на мексиканській стороні побудовано доми гри, в яких Американці, головно молодь, програють величезні суми гроша. Перед кождим таким домом стоїть мексиканський жовнір і не впускає до нього мексиканського мешканця, а тільки чужинців.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПЕРЕОРАННЯ ЗАСІВІВ БАВОВНИ.

АТЛЯНТА (Джорджія). — На проєкт Федеральної Фармерської Ради, щоби переорати одну третину сьогорічного засіву бавовни й у той спосіб зменшити збір бавовни на 4,000,000 звоїв та піднести її ціну, відповіли 7 ґоверноріз стейтів, у яких плекають бавовну. Всі вони не погоджуються з урядовим проєктом і кажуть, щоби Фармерська Рада знищила ту бавовну, що має у себе на складі.

Пропозиція була звернена до 14 ґоверноріз.

МАЧАДО ХОЧЕ ГОДИТИСЯ.

ГАВАНА. — Революція на Кубі поширюється. Президент Мачадо прибув до провінції Санта Кляра, де він родився, і там проголосив амнестію усім повстанцям, які залишать боротьбу з правительством. Кажуть, що він хоче говорити з бувшим президентом Монокалем, провідником революції, в справі уступок і замирення.

ЛЮДСЬКА НАТУРА ПРИЧИНОЮ ВОЄН.

ВИЛІЄМСТАВН. — В Політичнім Інституті говорив американський адмірал Госей про причини воєн. Він обороняв становище, що людська натура від віків не змінилась і завжди стремить до того, щоби панувати над другим. Це й є причиною воєн.

Професор Стретон з Каліфорнійського університету перечив цьому. Він казав, що людство, не змінюючи своєї природи, знесло невільництво, жертвування людей богам і кровну пімсту, то й може знести війну.

НОРСКА ПОСТРІЛИЛА ЛІКАРЯ.

НЮ ЙОРК. — Мисс Аґнес Бирдсей, норска, котра працювала в офісі лікаря д-ра Милтона Томашевського, постріліла Томашевського смертельно, а сама відобрала собі життя револьверовим вистрілом. Зробила це в стані розпуки, коли довідалася, що Томашевський не хоче з нею оженитися.

УРЯД МАЄ ДАТИ ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ, КАЖЕ ПИНШО.

ДІТРОЙТ. — Пенсилвенійський ґовернор Пиншо заявив, що замало опирати допомогу безробітним та добродійній акції й публичних будовах, а треба прийти урядови з більшою федеральною позичкою і не треба боятися, що це потягне за собою збільшені податки. Бо, каже Пиншо, краще платити більші податки, ніж допускати, щоби міліони людей голодували.

ПРИЛУЧЕННЯ МОЛДАВСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ ДО РУМУНІЇ?

Останніми днями побільшено сторожу над Дністром. Про це скріплення дністрової лінії задля збільшення числа збігців повідомлено місцеві власти.

Яська сиґуранца повідомляє, що тільки за один день перейшло 15 втікачів Дністер коло Вадул-луй-Вода. Більшість їх це Румуни з совітської Росії, а серед них один священик.

На допиті сказали збігці, що останніми часами панує в „молдавській републиці „страшний терор. Провідники місцевого відділу ДПУ твердять, що в Балті існують тайні орґанізації, які стремлять до того, щоби молдавську републику прилучити до Румунії.

Внаслідок цього баґато Румунів, котрі не хочуть говорити по „русски", там тероризують і конфіскують їх майно.

Румінські ґазети, приносячи цю вістку, підчеркують, що ніяке румунське правительство не думає зміняти актуальних границь Румунії.

НАСЛІДУЮТЬ ЛЬВІВ.

Львів перший замкнув свою оперу на неограничений час. За прикладом Львова пішли Катовиці, що теж замкнули свою оперу, а тепер прийшла черга на Познань, що з 1-шим вересня ц. р. теж замикає свою оперу. В театрах трох згаданих міст виставлятимуть лише драми, а іноді оперетки.

ЗАМКНУЛИ КНИГАРНЮ.

Книгарня видавництва „Книжка" у Львові запечатана львівською поліцією дня 15 липня ц. р. на жадання судових властей.

СКУПАВСЯ НА СМЕРТЬ.

В ріці Сереті коло Тернополя утонув підчас купелі Бертольд Сокаль, купець зі Львова, що приїхав там на ярмарок.

ЗА СІНОЖАТЬ.

В Будниках, пов. Любомль, Дмитро Латковський убив косою підчас косовиці Д. Петращука. Причина: спір за сіножать.

В РОСІЇ БРЕХНЕЮ РАТУЮТЬ ЖИТТЯ.

Цікавий виїмок з листа, висланого з Росії: „Всі, що живуть у СССР, докладно відчувають брехливість у приватнім і публичнім життю. Ми знаємо, що комуністи нам брешуть, тому й ми їм брешемо. Брешемо, що віримо в правдивість соціялізації і в досяжність всіх плянів компартії. А хто більше бреше, той ліпше й живе. Хто не вміє брехати, той сидить у тюрмі, або тягне ярмо на примусових роботах. А хто правду каже, того зараз під стінку дають. Брешемо владі, брешемо один одному, бреше комуніст комуністови, бреше спец заводу, брешуть усі і цим бреханням лише можна коротати своє життя. Верховоди влади покривають нашу буденну, побутову брехню своєю ґрандіозною соціялістичною брехнею. Знаємо, що нам брешуть, знаємо, що й самі брешемо і заразом знаємо, що брехня це головна основа совітської суспільности. Не кривити душею, значить: не жити... Цій брехні може покласти конець лише війна. Війни жде все населення, радо прислухаючись до всіх вісток про можливість війни".

ЗАВЕРНУЛИ ЛИСТ ЗА ДВА РОКИ.

Громадянин Г. Перчак з Честер, Па., вислав листа дня 26. серпня 1919 р. з Честер до Ню Йорку, до гром. Гаркавого на адресу 30 Іст 7 вул.

Лист звернено гром. Перчакови назад дня 8. серпня 1931 р., себто по упливі двох літ.

ЯК ВИГЛЯДАЛА СВІТОВА ВІЙНА.

Статистика доносить, що змоболізованих було 69,882,463 душ. В самій Росії 15 міліонів воювало на фронті; в Німеччині 13,250,000; в Франції 8 міліонів. Страти: Росія 1,700,000, Австрія 1,542,000, Франція 1,400,000, Італія 744,000, Америка 68,000. Калік маємо в Німеччині 1,537,000, в Італії 800,000, а в Росії 759,000. Страта дітей і жінок не зачислена. Та мимо того люди й надалі зброї кують.

САРАНЧА В ІТАЛІЇ.

Італійські ґазети повідомляють, що коло Перуджії впали маси саранчі, вкриваючи землю верствою на метер високою. Засіви в цілій околиці знищені до тла, а крім того припинився самохідний рух.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліщу; коли ні, то понесить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки корожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

БЕНЕШ БУДЕ ҐЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРЕМ СОЮЗА НАРОДІВ?

В політичних кругах Чехословаччини твердять, що після конференції розоруження в Женеві уступить ґенеральний секретар Союза Націй, Сер Ерік Дрюмон. Кажуть, що його наслідником буде міністер закордонних справ Бенеш. Але цеї вістки ще не потвердили офіціяльно.

СТАРЕ МІСТО НА ДНІ МОРЯ.

Поблизу Севастополя знайшла наукова експедиція під проводом Ґріневича старинне місто. Це місто мабуть запалося в середньовічних часах, коли то півостров Крим був під владою Татар, бо лише тим можна собі пояснити, що ніде ніхто не написав нічого про це. Місто це — мабуть старий Корсунь, заснований грецькими купцями.

ЗАТРОЄНЕ ВЕСІЛЛЯ.

На весіллю у лісничого Ст. Дромя в Дембінську захорувало 50 осіб, затруївшись несвіжим мясом.

ЖЕРТВА ДОБРОДУШНОСТИ.

Селянин із Маринки Польської (пов. Мостиська), Станислав Лак, приїхав до Львова, щоби в еміґраційному домі поінформуватися щодо виїзду на роботи до Франції. На вулиці приступив до нього якийсь панок і сказав йому, що заведе його до лікаря, від якого дістане свідоцтво на виїзд до Франції. Добродушний Лак утішився несподіваною допомогою і повірив незнайомому як рідному братови. Коли той попросив його, щоби зміняв йому гроші, бо має тільки самі сотки, Лак добув коверту з сумою 270 зол. і дав незнайомому до рук. Цей ніби щось виміняв, звернув Лакови коверту і скоро відійшов. Збентежений Лак заглянув до коверти і замісць грошей знайшов кусник ґазети. Аж тепер зміркував, що мав діло з ошуканцем, і повідомив про свою пригоду поліцію.

КОГО БОГ ХОЧЕ ВКАРАТИ, ТОМУ РОЗУМ ВІДБЕРЕ.

Кіцманецький парох Ісар, що радив свого часу румунізувати північну Буковину при помочи війська, і домагався щоби в Кіцмані приміщено один полк, журиться дальше румунізацією Кіцманеччини. В дописі до відомого „кореспондента" часопису „Універзула", п. Ілієскула, скаржиться о. Ісар на те, що хочуть розвязати кіцманецьку ґімназію, а за те полишають непотрібну рільничу школу. Пан Ілієску орудує знаменито ґеоґрафією Буковини (певно має вже бакалявреат!), бо підпираючи „справедливе домагання" о. Ісара, пише таке: „...Нерозумілим є факт, чому не розвязується кіцманецької рільничої школи — **непожиточної, а навіть і абсурдної (!), в гірській околиці!**" Кого Бог хоче вкарати, тому розум відбере. Цим разом вкарав Бог панотчика Ісара і заставив його переслати свої жалі-болі нікчемному письмаці Ілієску, який роками вже занимається інтриґами проти Українців, а сам не знає, що Кіцмань не лежить серед гір, але в плодючій долині між Дністром і Прутом і що потребу рільничої школи в Кіцвительство ще тоді, коли пан вительство ще тоді пан Ілієску Ілієску в пдску грався.

ҐАНДІ НЕ ПОЇДЕ ДО ЛОНДОНУ

СКЛАДАЄ ВИНУ НА АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД.

БОМБЕЙ (Індія). — Магатма Ґанді, провідник індійського націоналістичного руху, заявив рішучо, що він не поїде на переговори з анґлійським урядом до Лондону.

За причину свого рішення подав те, що віцекороль відмовився встановити комісію для розслідження нарушень урядом умови між Ґандієм та урядом.

Відмову Ґандія вважають загально поважним ударом для заходів Анґлії полагодити індійську справу. Одначе уряд думає робити нові заходи коло стягнення Ґандія до Лондону.

ЗА ВИХОВУВАННЯ ДІВЧАТ.

СРІНАҐАР (Індія). — Магараджа Кашміру постановив поробити спеціяльні заходи, щоби заставити своїх підданих виховувати дівчата, а не вбивати їх при породі, як це звичайно досі практикувалося.

В тій цілі уряд має повести серед населення спеціяльну кампанію образовання, щоби його переконати, що праця дівчат зовсім не меншевартна від праці хлопців. Далі уряд думає обіцяти кождому батькови дівчини один акр землі.

ПОКИДАЮТЬ НАДІЮ ЗНАЙТИ КРЕЙМЕРА.

ГАВҐЕСУНД (Норвеґія). — Залога прибувшого сюди тягарового корабля „Сойхінт" каже, що вона бачила на морю в неділю зполудня пливаюче тіло мущини, одіте в одіж летуна. Залога не могла спустити з корабля лодки для добуття тіла, бо на морю шаліла люта буря.

Капітан корабля згоджується, що це був американський летун Креймер, котрий саме того дня вилетів з островів Шетленд, де він був осів у дорозі з Америки в Данію.

Ця вістка знайшла богато віри. Шукачі вже зовсім стратили надію знайти летуна.

КЛОПОТИ РУМУНСЬКИХ БАНКІВ.

БУКАРЕШТ. — Кілька румунських банків постановило закрити свої офіси на кілька днів, щоби в цей спосіб не допустити своїх депозиторів до винимання ощадностей. Хоч банки заявляють, що по перерві вони будуть виповняти вцілости свої зобовязання, мимо цього в краю такі маніпуляції викликають враження банкротства, що спричинює „рон" на інші банки.

Щоб ратувати ситуацію, державний румунський банк з допомогою французьких банків береться орґанізувати банковий союз для ґарантовання банкових депозитів.

ВІЗИТА ЛЯВАЛЯ В НІМЕЧЧИНІ ВСТАНОВЛЕНА.

ПАРИЖ. — Французький уряд потверджує запрошення німецького уряду до французького премієра відвідати Берлін. Відвідини мали би після запросин відбутися між 20 та 31 серпня.

Французька преса назагал критикує візиту, кажучи, що Німеччина буде старатися добитись при тій нагоді згоди Франції на митовий союз або щось подібного.

ДАЛЬШІ ОЩАДНОСТИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецький канцлер, д-р Брінінґ, скликав до Берліна засідання делеґатів парляментарної федеральної ради й тут закликав німецькі стейти до дальших ощадностей за приміром федерального уряду.

Делеґати критикували центральний уряд за недавання фінансової допомоги стейтовим урядам.

На нарадах не принято покищо ніяких рішень. Для цього має незадовго відбутися друге засідання.

ЗЕМЛЕТРУС У КИТАЮ.

ТОКІО. — Японські сейсмоґрафічні стації (що слідять за потрясеннями землі) кажуть, що за їх обчисленнями в китайськім Туркестані трапився останнього вівтірка великий землетрус.

З недостачі телеґрафічних получень з тою околицею нема ще вісток про землетрус, і тому побоюються, що землетрус був подібний до другого, котрий трапився був 4 роки тому, а в котрому згинуло до 10,000 Китайців.

КАТАЛЬОНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ САМОУПРАВИ.

БАРСЕЛЬОНА (Катальонія). — Яких 50,000 людей вийшло на дворець, прощати катальонського національного провідника, Масію, коли він виїжджав до Мадриду на переговори з еспанським урядом про самоуправу Катальонії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МІЖПАРТІЙНА БОРОТЬБА В НАРОДІ Й СВІТ

Телєграми з Бомбею, осередку індійського руху, доносили недавно про таку подію:

Перед великим зібранням Індійців станув Магатма Ґанді, провідник індійського націоналістичного руху за самоуправу Індії, та говорив про свою поїздку на конференцію з анґлійським урядом у Лондоні. Специяльно говорив він про причини, які задержують його в Індії та не дають йому виїхати на конференцію.

Підчас промови прийшло до зворушуючої сцени. Ґанді говорив про релігійну ворожнечу між Індійцями магометанської віри та Індійцями браманської віри. Говорив він менше-більше так: На що придалася моя поїздка до Лондону, мої розмови з анґлійським урядом, коли, як я поїду до Лондону, тут в Індії Індійці одної віри накидаються на Індійців, своїх братів, другої віри та будуть старатися один другого спаплюжити, знищити, ножем пробити, або й без ножа зарізати? Я буду говорити в Лондоні про права, належні Індії; я буду говорити про Індію як про цілість, а тимчасом гризня між Індійцями буде в цілому світі робити враження, що одної Індії нема; що є дві або три Індії, посварені з собою, готові одна другу втопити в ложці води. Я буду говорити, що Індія хоче „сварай", правити сама собою, а тимчасом світ буде думати, що Індія не стільки хоче правити собою, як радше різати людину противної віри. Я буду говорити, що Індія доросла до самоуправи, а гризня між релігійними сектами буде переконувати світ, що Індія не доросла до самоуправи. Я буду представляти Індію, я буду говорити як представник Індії, а тимчасом світ буде під враженням, що Індія не може мати одного представника, що їй треба що найменше двох провідників двох таборів, які себе люто поборюють. Я буду представлятися за повновласника магометан і браманців, а тимчасом мене браманці будуть лаяти за ворожнечу до браманців, а магометани за ворожнечу до магометан, і світ набере переконання, що зі мною нема чого нікому говорити, бо я не представляю нікого.

Тут провідник індійських націоналістів не міг далі говорити й заплакав. На вид сліз старого лідера заплакала вся многотисячна товпа.

Стільки телєграма. Цікаво було би прослідити, який вплив буде мати публичне призначня плачем своєї похибки на дальші поступки Індійців.

ХМАРКИ Й ПРОБЛЕСКИ

1.

Коли приглянутися польській політиці супроти українського народу в Польщі, то легко можна зауважити, що вона йде по дуже кривій лінії. Вона не має ніякого напрямку. Поза безмежною ненавистю до всього, що українське, попри нестримну волю поширити свою державу на українські землі й задержати під польським володінням український нарід, щоби його коштом панувати, — нема в Поляків ніякої другої ідеї. Навіть їх власний нарід для них не істнує; ціла їхня увага звернена в бік тих безмежно глупих у наслідках побажань. Ненависть до українського народу викликали в Поляків — що правда — розумні, але політично незрілі їх національні провідники, яким „хотіння" заступає спроможність. Часом тільки немов з просоння вирине серед них деякий тверезіший голос, який одначе обмежиться до поради, що все таки треба би признати, що Українці є, ну... й навіть дати їм університет у Станиславові. Між іншим виринув на днях навіть такий проєкт зміни польської конституції. Зрештою — переважає ненависть, яка так Поляків засліплює, що вони навіть не добачують тої шкоди, яку зазнають — що правда — наразі тільки в одній, але дуже важній ділянці, а саме в публичній опінії світа.

2.

Журба про будуче відношення українських земель до Польщі наказує Полякам звертати особливу увагу на шкільництво. Відти походять усякі обмеження українських шкіл, не тільки тих, які держава удержує за податкові гроші, але навіть тих, які собі сам український нарід удержує, використовуючи міжнародні постанови.

Замало ще Полякам того, що скасували 2,000 народніх українських шкіл, які осталися по Австрії; замало звинення рівнорядних українських відділів при ґімназії в Стрию й Бережанах; замало навіть скасування в часі осінних погромів 1930 державної української ґімназії в Тернополі та ґімназій „Рідної Школи" в Рогатині й Дрогобичі. Замало навіть того, що кільком тисячам української молоді звихнено нараз їх напрямок життя, коли через звинення ґімназій відібрано їй можність учитися. Поляків усе ще опановує страх, що чейже якийсь відсоток української молоді може перелізти через **польські** ґімназії. Тому стараються понаставляти всярю,,-м-г,иплмммюою--лвпоя всякі сильця й засіки, щоби допомогти українській молоді збитися з її національної дороги.

Часами головною та єдиною остоєю для української молоді в польських школах був український душпастир, який сповняв там ще далеко важнішу службу ніж обовязки учителя релігії. Він був там попросту символом українства, коло якого гуртувалося все, що принесло з дому бодай слабі зародки любови до свого народу. Згодом покасувала шкільна влада місця українських катехитів у тих польських школах, де не було 20% учнів Українців. В містах, де було таких шкіл кілька, відбувалася для кількох шкіл спільна наука української релігії й того, що при цьому катехит уважав за вказане. Від якогось часу введено нову практику: директори польських ґімназій приймають тільки таких учнів-Українців до польської школи, яких батьки підпишуть заяву зі згодою, що їх дитина буде ходити на науку римо-кат. релігії й буде виконувати релігійні практики по правилам латинського обряду. Тим чином бажають позбавити українську молодь усяких звязків з українством. Декуди то й примушують українську дитину подавати при вписах до школи в карті зголошень приналежність до польської нації, бо — мовляв — „хто роджений в часі істнування польської держави, то вже тимсамим є польської народности". Так принимано дітей у тій польській ґімназії в Тернополі, яка повстала на місце розвязаної української. Тільки що батьки довідалися про такий натиск на їхніх дітей з боку польських учителів, пішли до школи, зажадали оказання вписових карт і позмінювали фальшиво вписану народність своїх дітей.

По розвязанні ґімназій „Рідної Школи" в Дрогобичі й Рогатині старалась „Рідна Школа" як могла, запобігти, щоби молодь не витратила своїх літ.

Арт. 114 польської конституції постановляє, що католицька церква в Польщі має свої власні права, а канон 1375 того права дозволяє католицьким епископам творити т. зв. „Малі Семинарії", себто середні школи, які дають приготовання до духовного стану. Це право католицьких епископів потверджене окремо арт. XIII. конкордату, заключеного між Ватиканом і польською державою. На тій підставі, на налягання батьків розпущеної молоді, умовилася „Рідна Школа" з львівським митрополитом, що він створить „Малу Семинарію" в Рогатині, а з епископом Коциловським про таку „Малу Семимнарію" в Дрогобичі. До „Малої Семинарії" не має права вгляду шкільна влада. В тих семинаріях ніхто не силує дітей іти на священиків, ба що більше — під кінець шкільного року виєднано в заграничних університетах право поступати туди тій українській молоді, яка зложить у „Малих Семинаріях" оконечний іспит (матуру). Так отже на ділі було це продовженням розвязаних ґімназій, але поза участю польської влади.

Аж тут 30. червня ввійшли до школи в Рогатині представники шкільної влади з поліцією, дітей розігнали, акти забрали та опечатали канцелярію, салю для вчителів, шкільні салі й кабінети. Очевидно — митрополит як формальний власник школи узнав ціле повижче поступовання за неправне й приказав на другий день вести науку дальше. Але поліція вже рано обступила будинок і не впустила туди нікого. Так отже зліквідовано поразз другий рогатинську ґімназію. Дрогобицька — тимчасом доїхала наразі щасливо до кінця. А що буде з нею дальше і як покінчиться цей цікавий спір митрополита із шкільною владою — це щойно покажеться.

3.

Коли страшна господарська криза почала докучувати горожанам польської держави, премієр міністрів заговорив про неї, подаючи на це ріжні словесні ради. Між іншим наказував рільників, щоби **щадили,** щоби рахували кожний сотик, заки його видадуть. Наш нарід толкує собі так цю міністерську пораду, що треба тому щадити, щоби уряд мав що під ріжними видами забрати. І нема в цьому ніякого жарту, коли приглянутися дійсности. От н. пр. старество в Підгайцях покарало Миколу Риґайла із Сільця гривною 5 зол. або однодневним арештом за „ношення шапки забороненого крою". Щож це за крій, якого треба боятися? Це опаска, викроєна на переді в два „зуби", словом, — шапка, подібна до тих, які носило українське стрілецтво. А знов громадський уряд у Швейкові покарав на припоручення старостваа в Підгайцях Івана Морделя і Василину Франчевську гривною 5 зол. або добою арешту за помальовання хати „фарбон ражонцон" то є „жулто-сіном"! Бачите, чим займається уряд в отсей критичний час. Але це поправляє трохи державну касу. Нема що й говорити про те, як остро карається тих, що відважуються щонебудь зробити для сільської установи.

От те саме підгаєцьке староство покарало Гриня й Федя Джуджору та Ілька Коломийця із Заставів гривною по 30 зол., або по 6 діб арешту за цей злочин, що як члени виділу місцевої читальні збирали околоти, які члени читальні обіцяли дати на покриття читальняного дому, знищеного в часі минулорічних погромів. Та що й говорити про такі злочини, коли староство в Тернополі покарало гривною по 15 зол. пятьох членів церковного братства в Прощовій за те, що збирали датки на відправлення богослуження з нагоди памятки знесення панщини в Галичині!

Коли за такі річи карають, то вже й нікого не здивує, що д-рові Михайлові Рослякові в Чорткові не дозволяє окружний суд відкрити самостійну адвокатську канцелярію, бо — як сказано в рішенні, „він брав участь в польсько-українській війні", відтак утік до Чехословаччини, нелеґально повернув у Польщу, а тепер бере „живу участь у радикально настроєних політичних кругах" (д-р Росляк український радикал).

Щоби самих себе задурити й доказати мирну співпрацю всіх польських горожан, уладило було тернопільське воєвідство т. зв. реґіональну виставу. Навіть дошкульна економічна криза не перешкодила в цьому помислі. Покриття коштів, які виносили міліон золотих, звалено на повітові та громадські ради, отже в більшости на плечі українського податника. До участи у виставі що правда — запрошувано й Українців. Але вони там ані не давали своїх продуктів чи виробів, ані самі не були. Хіба з ближчих околиць привезли були війти кілька фір шкільної дітвори з польськими учителями та громадськими писарями. Зрештою не було там і що бачити, хіба трохи худоби з дідичівських стаєн та маленький етнографічний відділ. А великий бугай, якого назвали „Гінденбург", зломив собі був ногу ще в перших днях вистави, хоч зрештою такий оказ і з цілою ногою не збуджує особливщої цікавости в сільських школяриків. Стара засада: „застався, а постався" — видно не впала й до сьогодні.

4.

Останні дні записалися серед нашої сірини кількома відрадними проявами. Наші економічно-кооперативні установи відбули свої збори кермуючих осередків, а саме Ревізійного Союзу Українських Кооператив і „Центросоюзу". Перша з них веде, так би мовити, моральну сторінку кооперації, а друга веде постачання для сільських кооператив. Всі ці установи виказували деякі каліцтва, спричинені незабутними подіями минулої осени. Але всеж таки обі виявили богато живучости та моральної сили. Під фінансовим оглядом обі виявили за останній рік деяке поменшення, але їх моральна сила скріплюється. Доказом цього вже хочби той факт, що по незвичайному й ненадійному потрясенні вони не заломилися.

Сьогорічний виступ „Лугу" був не менше цікавий, як попередніх років. Вправді при сильній нагінці з боку адміністрації цього року виступили тільки львівські „Луги", але за те їх попис як мужеських так і жіночих відділів, як у масових, так і в гуртових вправах був майже досконалий. Поставна будова тіла учасників попису, рівні, звинні і вправні рухи вказували на інтензивність праці та велику дісципліну—ці підстави будучої народньої сили, якої дожидаємо від молоді.

Українське народне вчительство, яке перед 26 роками створило свою могутню орґанізацію „Взаїмну Поміч Українського Вчительства", в якій є згуртованих 3,000 членів, відбуло з початком липня ц. р. свій 26-тий зчерги Загальний Збір. З дотеперішнього підрахунку виявилося, що цей преважний чинник серед українського народу не тільки створив сильні матеріяльні основи для власного буття, але й виказав велику суму енергійної праці для духового двигнення своїх товаришів (видає власний орґан „Учительське Слово", а також педагогічний журнал „Шлях Виховання й Навчання" з додатком „Методика і Шкільна практика", крім цього удержує власну „Центральну Педагогічну Бібліотеку"). Поза цим — уся праця „Взаїмної Помочі Укр. Вчит". мала на оці звязати вчительський стан як найтісніше з народом, хоч грамадська праця українського вчителя прибрала дещо відмінніші способи й тактику, як колись. Через те ця праця для невправного ока навіть не все спостерігальна. Приналежність учительської орґанізації до міжнародніх звязків („Федерації Учительських Орґанізацій" Славянських Народів" і „Міжнародньої Федерації Учительських Орґанізацій") та участь українських учителів у міжнародніх учительських конґресах (в Познані 1929 і Празі 1930) дала змогу неодному учителеві в Европі вперше довідатися про істнування у Східній Европі великого українського народу, який думкою преться на захід, про його шкільництво та вчительство.

На цю працю нашого вчительства слід би звернути увагу не тільки теперішніх українських учителів особливо у Злуч. Державах, але й цілого тамошнього громадянства. Без власної орґанізації, яка вязалаб різьбарів діточих душ, без охоти й спромоги педагогічного самообразування учителів, без пізнання нових шляхів і засобів навчання, — українська школа в Злуч. Державах ніколи не осягне тої мети, для якої її основується, для якої тамошнє громадянство приносить жертви. Краще здобутися на ще більші жертви, але поставити українську школу як слід, щоб вона стала не тільки страшаком для української дитини, але тою ниткою, що невидимо, але кріпко привязує українську дитину до свого народу. Це завдання лежить у руках учителя.

Всі тут згадувані й незгадувані українські орґанізації, які своїм трудом і посвятою виплекав український нарід, це цінний капітал у наших національних змаганнях. У найтяжчих хвилинах народу вони стоятимуть непохитно на сторожі визвольних змагань свого народу, змиваючи всяку нахабність захланних сусідів.

Львів 17. липня 1931.

X.

Моріс Сімар.

ВІДВАГА.

Під „відвагою" не розумію лютости, яка пхає людину проти людини.

Коли хлопчисько скорий до сварки і в нічому так не любується, як у даванні та в одержуванні стусанів, не ганю, ні не подивляю. Мститься в цьому залишок тієї оборонної сили, яка мусіла без упину мати себе на осторозі в перших часах світа, коли людська сімя на дереві або в печері була наражена кожної хвилини на підступний напад хижаків.

Щеж не такий довгий час, відколи людські племена під захистом законів можуть спати спокійно. Тай то ще не у всіх околицях світа.

Ця енерґія була напружена впродовж безчисленних тисячліть, якжеж можна хотіти, щоб людина за кілька віків утратила про неї біольоґічні спомини, записані в її тілі? Дитина, яка вся ще є спадщиною і тільки в дуже невеликій мірі цивілізацією, відчуває, коли є нормальна і здорова, потребу діяння і боротьби. Ця потреба спонукує її до тих самих насильних вправ, до яких її батьки були би втягали перш усього, якщо вона булаб уродилася на початку четверторядної доби.

Ця шалена відвага, ця удана любов до страждання, що його мається заподіяти, і ця фальшива зневага для мук, що їх треба витерпіти, це і є тваринна спадщина, від якої не можемо відмовитися, бо вона дозволила людському родови на довговічне існування. Слід надіятися, що час послабить її через брак ужиття і що по по тисячці поколінь студентів і промисловців наші далекі нащадки вважатимуть за реґресивне явище дитину, яка кулаками товктиме своїх маленьких товаришів.

Але існує прикмета буття, яку я називаю відвагою і до якої привязую найвищу ціну. Це — здібність опиратися натискови, який приходить ізовні, фізично-моральному удареви, яким є наступ протилежної думки — так самісінько, як воля є опором натискови інстинктів, який приходить із середини.

І таксамо, як недостатність волі веде за собою підлеглість найганебнішим, навіть найпогубнішим думкам, таксамо брак відваги приводить індивіда до підлеглости чужинцеви: що і є властиво смертю моральної особи.

Помилкою є думати, що, здаючись, набуваємо спокійне існування і що боягуз наздоганяє на матеріяльному добробуті те, що тратить на духовій гідности. Сказано: **боязкість не виплачується.** Боязкість не виплачується ніколи, хочби в найменшій мірі, в ніякому разі. Це вклад найбільш обманний, який тільки може бути.

На кожний наступ зовні треба відповісти першим оборонним рухом, швидкою перевіркою позиції, а дальше нападом. Ця доктрина має вартість у всіх хвилинах життя, на всіх його площинах.

Приложіть її до збереження нашого тілесного орґанізму і скажіть, чи не повинні ми боротися з тим почуттям остраху, з тим бажанням здання на волю Божу, що, коли чуємо ослаблення нашого нутра, пхає нас до дого, щоб як найпізніше шукати поради в науки? Скількиж знаємо розумних і освічених людей, які відмовляються від повірення аналізи аптикареви ради страху, щоб не дізнатися, що є хворими. Бажання супокою, страх перед боротьбою.

Та нема навіть найбуденнішого соціяльного існування, яким не верховодилаб владно відвага. Ділова людина, промисловець, купець повинен на перший знак неспокою, тривоги, стурбованости, роздерти всі заслони, виступити вперед, спрямувати промінь світла на суть тайни і дивитися всіми очима, з настороженими нервами, з мізком, готовим до протинаступу. Перед загрозою супротивного тросту, робітничих заворушень, незадоволення клієнтелі, не лицює живій людині поводитися як струсь.

Привчімся не лякатися нічого, ні подій ні людей, щоб найменший удар ізовні змобілізував усю нашу істоту — автоматично. Майже певно обеззброїмо противника без бою через те саме, що будемо готові. Тільки боягузи даються поглинути. Хто, згорбившися, думає перейти неспостереженим, в дійсности наставляє вигідно хребет щелепам диких звірів.

А дальше, якщо треба впасти, так хайже це буде у боротьбі. Тоді і вмерти ніщо вас не коштує; сказатиб, не відчувається цього, настільки запал боротьби горує над усім. В окопах умирається трохи не з радістю. У всякому разі не думається про смерть. Аджеж смерть сама в собі, з означення, не є нічим. Це страх, який мається перед нею, що є всім, це є тих кілька хвилин, що її попереджають. Зайняти їх боротьбою, це відібрати смерти всей жах, усю її шкідливість.

Тоді як боягузи гинуть стогнучи: вони вмирають заздалегідь, серед мук, у страшних аґоніях, вмирають більше ніж інші, вмирають кілька разів...

Навіть перед Долею боязкість не виплачується.

Пер. І. Д.

Вуйко: Коли здаш іспит, то я заплачу всі твої довги.

Сестрінець: Вуйку! То я маю вчитися для моїх вірителів?!

—o—

— Пане професор, скільки дітей вчиться в вашій клясі?

— Щоби не збрехати, мушу сказати, що лише десять процент.

UKRAINE.

What spells, U-k-r-a-i-n-e?
It designates to you and me,
The famous land, Ukraine,
Our birthplace and our first name.

Ukrainians are we,
And so proud as can be,
Staunch and loyal to Ukraine,
For she's our birthplace and our [first name.

Some day we'll bring fame,
To our land, Ukraine,
Which shall be widely known
As far as winds have blown.

Some day we'll attain
A greater name for Ukraine,
That is, greater in thought,
For it can't be greater in name.

So Ukraine for me,
And Ukraine for thee,
Ukraine for us all,
Let us cheer her and loudly call, [Ukraine!

Katheryn Benza.

(Reprinted from the Scrantonian, of August 7, 1931).

Ріварoль сказав якомусь письменникові: „Люди не є зовсім такі лихі, як ви кажете. Ви зужили двацять літ на написання нездалої книжки, а люди потребували лише одної хвилі, щоби про неї забути".

—o—

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ІВАН ГРИНИШИН.

Вилмингтонська ґазета "The Evening Journal" принесла дня 7 серпня таку поезію:

MOTHER'S WAY

By JOHN HRYNYSHEN,
"The Sentimental Reciter."

Out within our little cottage,
As the shadows gently fall,
While the sunlight touches softly—
One sweet face upon the wall,

Do we gather close together,
And in hushed and tender tone,
Ask each other's forgivness
For the wrong that each has done?

Should you wonder why this custom
At the ending of the day,
Eye and voice would quickly answer,
"It is our dear mother's way."

If our home be bright and cheery,
If it holds a welcome true,
Opening wide its doors of greeting,
To the many, not the few;

If we share our Father's bounty
With the needy, day by day,
'Tis because our hearts remember,
"This is our mother's way."

Sometimes, when our hearts grow weary,
Or our task seems very long,
When our burdens look too heavy,
And we deem the right all wrong,

Then we gain a new, fresh courage,
As we rise and brightly say,
"Let us do our duty bravely,
Our dear mother's way."

Thus we keep the memory precious,
While we never cease to pray
That at last when lengthening shadows
Mark the evening of life's day,
They may find us waiting calmly,
"To go home to our dear mother,
our mother's way."

Повищий вірш написав Іван Гринишин, молодий 21-річний Українець, урожений у Вилминґтон, Дел. Він багато своїх віршів містить у вілмінґтонській пресі. Іван Гринишин є сином Петра і Парані, членів української православної громади у Вилминґтоні. Іван є секретарем Укр.-Амер. Молодечого Клюбу ім. св. Николая і контрольором української православної церкви тогож імени. Іван покінчив вищу школу (гай скул) і виступає в ріжних американських театрах з власними композиціями віршів і монольоґів.

Для запізнання шановних читачів зі змістом повищого американського вірша я зробив приближний переклад. Ми повинні тішитися, що між нашою молодіжю знаходяться такі здібні сили.

„ПО МАТЕРИНСЬКИ".

(Переклад з амер. вірша „Mother's Way", Ів. Гринишиного).

Часто в нашій малій хатці,
Як вечірня впаде тінь,
Як луч сонця торкне легко
Твар солодку на стіні,

Чи збираємося спільно
Щоби тихим тоном всі
Один одному простити
Діла злобні і лихі?

Як дивуєшся, чом личить
В кінці дня чинити так, —
Око й голос скоро скаже:
— Це **„по материнськи"** так.

Як наш дім веселий, ясний
Для всіх отвором стоїть,
Що для многих засилає
Поздоровлень свій привіт;

Як батьківський труд в потребах
Пошанує з нас усяк, —
Це серденька наші тямлять,
Що **„по материнськи"** так...

Часом, як втомляться серця,
Довгим стане час занять,
Тяжить праця і огорне
Сумнів добрих й злих понять, —

Ми відзискуєм відвагу,
Як виразно скаже всяк:
Сповнім свої обовязки
Лиш **„по материнськи"** так!

Так ми память найдорожчу
Бережемо в молитвах, —
Аж вкінці, як довші тіни
Затемнять денне життя,
Вони знайдуть нас в ожиданню
„Йти домів до любой неньки
„По материнськи" так...

Степан Мусійчук.

В серпні. — Честер, Па.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звіт Злучених Американсько-українських Орґанізацій.

І. Пропаґанда.

Для ведення дальшої пропаґанди Злучені Орґанізації замовили триста примірників книжки „Поліш Атроситіс ін Юкрейн", яку розіслано вже в скількости 140 примірників до бібліотек та визначних діячів в стейті Пенсилвенія. Прочі книжки роздано до розпродажі. Управа прохає всіх, хто взяв книжки в розпродажу або збіркову листу, щоби надіслали належитість за книжки і фонди, зібрані на дальшу пропаґанду, негайно на адресу орґанізації:

United American-Ukrainian Organizations, Box 282, Philadelphia, Pa.

II. Праця Політичного Комітету.

Зогляду на надходячі міські вибори та виконуючи ухвали зборів, Політичний Комітет, в склад якого входять представники всіх горожанських Клюбів, розвинув живу діяльність у двох напрямках.

1) Провірення фінансового положення поодиноких клюбів та 2) навязання зносин з політичними партіями Филаделфії.

В цїли провірення фінансового стану поодиноких клюбів окрема комісія, в складі голови д-ра В. Ґалана та М. Пеленського, Т. Грицея і М. Дармограя як членів, відбула наради з управами поодиноких домів. Вислід нарад як і висновки комісії будуть предложені повним нарадам Управ всіх горожанських клюбів.

Виконуючи ухвалу зборів, Політичний Комітет виготовив окрему резолюцію до филаделфійської републиканської партії з повідомленням про піддержку партії Злученими Орґанізаціями та з жаданням, щоби партія піддержала кандидатуру одного Українця на міського суддю (маґістрата). Окрема делеґація Політичного Комітету відбула ряд нарад з політичними провідниками міста Филаделфії та виставила свого кандидата на маґістрата в особі п. М. Дармограя. Зокрема в четвер, 6. серпня с. р., наша делеґація мала наради з републиканським кандидатом на мейора міста, п. Дж. Гемтон Муром, котрий приняв делеґацію дуже ввічливо та висказав свою радість, що Українці створили таку орґанізацію, яка має помогти нашим громадянам стати горожанами Америки та хоронити їх перед зловживанням ріжних здирщиків. Зокрема запевнив делеґацію, що як мейор міста він дбатиме про добро горожан.

Несподіванкою була для нього вістка, що Українці мають вісім горожанських домів в Филаделфії, та що наша орґанізація має свого представника в Іміґраційнім Комітеті при Комюніті Кавнсіл.

Відомість про відвідини нашої делеґації подала вся американська преса в своїх вечірних виданнях.

З дотеперішних конференцій з політичними провідниками виходить, що при однозгіднім виступі нашої громади ми осягнемо значні користи.

III. Поміч безробітним.

Дотеперішнє приватне бюро помочі безробітним звинуло свою діяльність, а всю працю переняв на себе відділ соціяльної опіки (велфер деп.) при міськім уряді. Цей відділ не дає ніяких грошевих допомог, лише допомогу продуктами. Всі прохання треба вносити особисто в одному з пятьох офісів цього відділу, які містяться в ріжних дільницях міста. (Велфер Депт. Бюро фор Онемплоймент Реліф). Іміґраційний Комітет повідомляє, що секретар праці дасть всю поміч до повороту в край тим іміґрантам, котрі попали в нужду, а живуть в Америці не цілих три роки. В цих справах належить голоситися по дальші інформації до Злучених Орґанізацій на подану вгорі адресу.

Управа Злуч. А.-У. Орґанізацій м. Филаделфії.

З ЛЮБОВНОГО ЖИТТЯ СЛИМАКІВ.

К. П. ван Розен, славний голяндський природник-дослідник займається цікавим питанням: любовним життям слимаків. Тою справою займалися теж такі славні вчені-природники як Фабр і Алекс. Вони стверджують, що підчас дослідів іще ніколи не бачили, щоби самець слимак покинув свою подругу, ніколи не заглядає за іншою самичкою. Який гарний примір для людей. Самичка наче кланяється, самець наслідує цей рух, автоматично. Вони й не потребують бачитися, не потрібно їм теж знати, як одно від одного далеко. Самець слідкує самичку навіть на милі далеко.

Професор Алекс зробив таку цікаву спробу: поділив кілька гуртків слимаків, самців помістив в одній кімнаті, а самиці в іншій. Потім поклав самиці на білі поля варцабів (гра „дамки") а самців на відповідні поля інших варцабів. Двері між обома кімнатами були зачинені. Ніякої сполуки між самицями і самцями. Тепер природник переложив усі самички на чорні поля варцабів і дивився, що робитимуть самці. Якжеж здивувався, коли побачив, що всі самиці без виїмки і собі перелізли на чорні поля. Колиж пересунув самиці на кілька піль, на 3—4 поля і самці переходили собі. Спроби між Марсилією і Парижем далії такі самі вислідки. Любов слимаків не знає, що це час і віддаль.

ПРОЛЄТАРСЬКІ КОНІ.

У Москві уладжено переґляд коней. Совєтський уряд бажав селянам показати ріжні раси робучих коней, щоби так пояснити їм дещо, чого ще не знають. Самособою, що не показували: перегонових коней, або діточих поні, чи інших чистокровних коней. Одна московська ґазета виводить із того такі консеквенції: „Часи чистокровних минулися. Часи заявилися за селянським конем, за конем незнаного походження, якого знаком є плуг!" Колиб і в большевицькій ґазеті сидів чистокровний журналіст, а не „кінь", то може був би завдав собі на стільки труду, аби довідатися, що в поступових країнах плекають систематично селянські коні, що роблять усі можливі заходи, аби могти контролювати походження коня, бо власне від походження залежить, як селянський кінь працюватиме в плузі. Мабуть і в Росії стараються уліпшити расу коней на основі цеї випробованої методи, бо чейже розуміють, що годі пристосовувати комуністичну азбуку навіть до коней.

ЗОРІ ПРЕДСКАЗУЮТЬ ПОГОДУ.

Певно не кождий знає, що також зорі є добрими пророками погоди. Як зоря має спокійне світло довкола себе, то можна сподіватися гарної погоди; коли зорі сяють, треба надіятися бурі. Це сіяння (дрижання) походить із вищих воздушних кругів. Сильні воздушні струї навіщують також нижчі верстви воздуха, а досвідчені люди можуть відгадати недалеку бурю з того, як уложилися хмари. Коли ще взяти під увагу напрямок вітру, то напевно можна вгадати, чи надходить дощ чи посуха. Коли на небі показується богато зір, то треба рахуватися з тим, що впаде дощ, бо на вільному воздусі зорі лекше віддзеркалюються.

Михаймо Зощенко.

СИЛЬНЕ ПОДРУЖЖА

Чудні діла, скажу вам, творяться на світі.

Тут недавно посварилася одна наша комірничка зі своїм справжнім чоловіком.

Самособою у них що тижня якийнебудь родинний бешкет траплявся, та це вже перейшло сподівання. Вони, пеські діти, стали річами кидатися.

Він у неї самоваром кинув. А самовар, знаєте, протік. Вона розсердилася та в нього тарілочкою. А він черепок підняв від тієї розбитої тарілки та нарочно скалічив тим черепком свою особу. І реве, мовляв, сталося чоловіковбивство.

А вона, себто його жінка, Катруся Білова, виявилася більше свідома.

Ах, так, повідає, он який... Ну, одним словом, самі розумієте, що вона говорить.

Я, каже, може й зараз перестану з тобою жити. Ось як стій, повідає, зберу моє майно і тоді кидайте самоварчики в своїх сусідів, а мені того доволі.

Він каже:

Ах, повідає, скажіть, як налякали. Будь ласка, каже, буде чистіше повітря.

Тут у них знову сталося деяке оживлення, так сказати, невеличка сутичка родинного характеру. Після того Катруся зібрала свої речі. Загорнула їх у простирало. Плюнула в свого фактинного підляку. Тай пішла собі.

Вона пішла до рідної неньки. До своєї матері. А її мама не дуже то зраділа, що вона прийшла. Словом, не скакала довкола дочки.

Так що, каже, я сама кутом живу тай, повідає, як тобі відомо, не маю зайвих кімнат.

Катруся каже:

— Так що, я всього може на кілька днів, доки не підшукаю собі кімнати.

Матуся не дозволила ідеольоґічно розводитися над тією справою.

— Знаємо, каже. Інші, повідає, по шістьдесять літ шукають кімнати та найти не можуть а ти, каже, знайшлася яка веселенька.

То дочка бачить, що мати чим іншим займається — поклала клуночок у куті тай пішла до товаришки. Мала вона товаришку — Галочку.

Галочка каже:

— Дуже, повідає, я з тобою співчуваю. Можеш, каже, рахувати на мою моральну піддержку, одначе, повідає, я сама з чоловіком живу в одній невеличкій кімнаті, так що міркування зайві.

Тоді побігла Катруся ще до одної знакомої, одначе нічого такого не здобула.

А вже вечір наближається. Треба кудинебудь дінутися. Цеж не на півдні.

Побігла Катруся ще в одно місце. Потім зайшла в гостинницю колись „Модерн". У „Модерні" їй кажуть:

— Так що, у нас приймають лише приїзжих. А то, повідають, процвітає розпуста. А ось, кажуть, колиб ви жили наприклад у Москві, то, повідають, ми радо приняли би вас, а так, кажуть, даруйте.

Тоді ще трохи походила вулицями Катруся тай пішла тихою ходою до свойого погаслого родинного огнища.

Її фактичний чоловік говорить:

— Аґа, вернулася! Чи, каже ніжок не промочила, дріботючи по вулицях?

Потім трохи посварилися, повечеряли та лягли спати.

А вона виділа в сні, будьтоби хтось їй сказав, що десь там є до винайму кімната.

Тай взагалі, комірне питання незвичайно закріплює родинне життя.

Декотрі товариші кажуть, нібито родинні основи хитаються, буцімто розводи часті і так далі. Ні, це неправда!

Подружжа тепер доволі сильне, міцненьке.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Бр. св. Михаїла, від. 328, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 серпня, в домі тов. Яроша, точно в годині 2-гій пополудни. На ці збори кождий член мусить явитись, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член на збори підлягає карі після ухвали з 13 грудня 1930. Хиба, що член занятий в той день роботою, звільнений від всяких кар, однак має дати певчий доказ причини. — Заряд Братства.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го серпня, в годині 2-гій пополудни, в гали У. Н. Дому. Проситься усіх членів прибути на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючим членам пригадується, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Я. Данилюк, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ПРОГРАМА ПОЛІТИЧНИХ КУРСІВ.

З метою поширення та належного вироблення національно-політичного світогляду членства Орґанізації Українських Націоналістів (О.У.Н.) на липневій нараді „Прун"-у ухвалено орґанізувати заочні курси навчання по такій програмі:

I. Держава та нація.

1. Ідеольоґічні (фільософічно-соціольоґічні) підстави українського націоналізму.

2. Нація та держава (істота нації, взаємини поміж нацією та державою, держави національні та понаднаціональні, нації великодержавні, державні та недержавні.

3. Головні підстави державности: істота держави, форми державного устрою (ріжні конституції, монархія та република, держава унітарна та федаралістична), адміністративна управа (централізм, автономізм, реґіоналізм).

4. Парляментарна демократія та диктатура (економічні, соціяльні та політичні причини сучасної кризи парляментарно-політичної системи народоправства, ріжні форми нинішньої диктатури, партійно-клясова, партійно-корпоративна, національно-уставова та мілітарна).

5. Державний устрій України з погляду українського націоналізму (національна диктатура та демократична система народоправства...).

6. Суспільний лад української держави (власність, родина, церква, суспільна мораль).

II. Шляхи визволення української нації.

1. Роля українських політичних партій в боротьбі за українську великодержавність.

а) Східньо-українські політичні партії (соціял-демократи, соціял-революціонери, радикал-демократи, гетьманці та комуністи).

в) Західньо-українські політичні партії (Ундо, соціял-радикали, соціял-демократи та сельроби).

2. Тактика еволюції та орґанічної праці (між іншим опортунізм, угодовщина та так звана „реальна політика").

3. Тактика орієнтацій на чужоземну допомогу та історичних ворогів української нації.

4. Тактика українського націоналізму (національна революція, повстання та збройна боротьба, а зокрема терор, саботажі та інші форми підготовчої чинної акції).

III. Капіталізм та соціялізм.

1. Еволюція соціялізму: а) утопійний соціялізм, б) переходові форми соціялізму (анархізм теж), в) науковий соціялізм.

2. Комунізм: доктрина та практика.

3. Фашизм: критичний огляд італійського фашизму (значіння фашизму для італійської нації та сучасний стан в Італії, фашистівські рухи по інших країнах та їх роля підчас нинішньої кризи).

4. Синдикалізм (анґлійський, американський, француський, німецький, італійський, московський).

5. Капіталізм, соціялізм та націоналізм: а) праця та капітал, б) клясова боротьба, в) співробітництво капіталів державного, громадського (між іншим муніціпального та особливо кооперативного) та приватного.

IV. Політика українського націоналізму.

1. Господарська: а) промислова, б) хліборобська, в) торговельна (зовнішня і внутрішня), г) фінансова (банкова та податкова теж).

2. Соціяльна: (ріжні форми забезпечення працюючих, безпека та гіґієна праці, нормування праці часом та заплати, реґулювання соціяльних конфліктів за допомогою та посередництвом держави...).

3. Національна: (культура та освіта, меншостева проблема).

4. Церковна: (взаємовідносини церкви та держави, роля ріжних церков на Україні).

5. Міжнародня: (радикальний розподіл східньої Европи на національні держави та бльок балкансько-чорноморський на чолі з Україною; роля України в европейському та світовому міжнародньому концерті; значіння України для Паневропи та Ліґи Націй у справі сталого мира і т. д.).

6. Військова: (система військової оборони, оружні сили на суші, на воді та в повітрі, орґанізація військового промислу та засади мілітарного виховання нації).

Розмір лекцій обмежується 2—5 аркушами машинового друку (себто лекція мінімально повинна мати 32 сторінки машинових, а максимально 80 сторінок по 50—60 рядків кожна). При кінці лекцій будуть подані жерела, на підставі яких автори писали свої праці.

Женева, 30 липня 1931.

ЯПОНСЬКІ ЗАЛІЗНИЦІ.

Про японські залізниці чужинці мають мильні поняття. Часто можна почути, що японські ваґони є маленькі та вузькі, без комфорту й вигоди, а шляхи також вузькі. Поправді так не є. З залізницями в царстві мікада не є так зле. Японські залізничі шляхи, щоправда, вузькі, але ваґони всетаки широкі.

Японські поїзди складаються з т. зв. перехідних ваґонів. Серединою цілого ваґону йде коридор, а по обох кінцях отторені плятформи з сидженнями для кількох осіб. Це улюблені місця Японців. По обох боках переходу є місця I, II. і III. кляси, звичайно не перегороджені стінами, так що кондуктор бачить відразу всіх подорожніх. Та часто є теж стіни між клясами. Але нема ваґонів, що мали би лише I. і II. клясу. Найбільше подорожують III. клясою.

На зовні японські ваґони дуже барвні. З огляду на анальфабетів кляси позначені кольоровими пружками: біла пружка означає першу клясу, синя другу, червона — третю. Червоних є найбільше. Попри ці колірові пружки є також японські і римські цифри для Европейців і Американців. Цікаво розміщені сітки на клунки. Коли сидження у ваґоні йдуть впоперек воза, то ваґон має одну велику сітку для всіх, що йде здовж стіни ваґону. Але є теж ваґони з сидженнями на здовж, а тоді кожді три сидження мають окрему сітку на клунки.

Тоалети (кльозети) чистенькі, просто взірцеві. Є там папір, мило, рушники, гарна мидниця з перепливаючою водою, зеркало й інші причандали. У ваґонах є всюди маленькі столики, які опускаються, на яких можна пити чай. Є теж сплювачки, що правда, звичайно в середущім переході, так, що той, хто плює мусить добре ціляти, щоби потрапити. Часто є теж сплювачки до пересування; кождий їх пересуває, як хоче.

Наскільки японські поїзди чистенькі, то стації є занедбані. Передовсім ждальні, поділені на кляси (а є теж окремі ждальні для жінок) не грішать чистотою. Все тут закурене, головно вугляним димом і пилом, хоч часто замітають і скроплюють. Але що Японці стараються завести електрифікацію, то небаром позбудуться вугляного пилу. В богатьох округах уже завели електрифікацію. Зрештою Японець не смітить на двірцях, не кидає на землю паперів і часописів.

Касієрами є жінки. Японки дають собі з цим раду дуже добре. Попри віконця з білетами поодиноких кляс є теж віконця, в яких продають білети до спальних ваґонів і віконця з родинними білетами, бо Японець шанує родину, що має численне потомство.

В японських поїздах і двірцях впадає в очи, що там нема реклями. Подорожного не засипають теж масою розпорядків і заборон. У ваґонах є лише гарні, вміло виконані фотоґрафії японських краєвидів, порозміщувані японським туристичним бюром. Зате дуже поширена в Японії т. зв. дорогова реклямa, себто, що здовж залізничого шляху є на бамбусових дрючках густо порозвішувані оголошення та реклями ріжних фірм і інституцій, виконані звичайно дуже естетично, в приємних колірах.

Спальні ваґони та готелеві є уладжені зовсім на американський спосіб, але є теж готелеві ваґони „японські", з малими столиками при вікнах і низькими кріселками, що разом подобає на якийсь бар ліліпутів.

Японці дуже богато їздять залізницями. За один рік переїздить ними коло міліярда подорожніх. На 1,000 подорожніх припадає 971 на третю клясу, 29 на другу клясу, а лише невеличкий відсоток припадає на найвищу клясу. Тож японські залізниці справді демократичні. Тому то на японських залізницях на 12 ваґонів буває лише 1½ ваґона II кляси; I. кляса чинна є лише виїмково на кількох великих поспішних шляхах.

Вкінці треба ще зазначити, що Японія є країною дітей. Тому теж діти мають на японських залізницях ріжні привілеї. Приміром до кождого ліжка вільно родичам забрати безплатно — відповідно до віку — 2—4 дітей.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНІВ СИН.

(12)

Акут мав бути висланий назад до Африки кораблем, що мав виїхати з Лондону саме в день, коли син лорда Ґрейстока мав вертати до школи. Маючи досить гроша від свого батька, він робив враження, що приготовлявся до виїзду до школи. Він накупив преріжних причандалів та пакувався пильно, але так, щоби батько його не бачив. За дозволом батька він мав попрощатися з Акутом.

І тут він в короткім часі благав старого Москаля: „Дозвольте мені відвезти малпу до Доверу. Це не потреває довго, я верну до школи на час, і ніхто цього не буде знати. Вам не буде треба робити скучної подорожи, а я буду мати цілий день більше для розмови з Акутом." Він положив на долоню Москаля купу паперових грошей, хоча це не було зовсім потрібне, бо слова хлопця годилися вповні з плянами Павловича.

Того дня зполудня лорд Ґрейсток та його дружина попрощалися з сином та відставили його до першої кляси поїзду, що мав його завести до колеґії. Мало вони передбачували те, що богато часу уплине, заки они його знову побачать... Як вони відіхали з двірця, хловець зібрав свої клунки з поїзду та поїхав на адресу, яку йому подав Москаль.

Вже смеркалося, як він туди приїхав. Павлович ждав його, ходячи нервово по кімнаті. Малпа була привязана грубим шнуром до ноги ліжка. Він ще ніколи не бачив малпи привязаної. Він поглянув на Москаля допитливо. Москаль пробурмотів якесь оправдання. Москаль держав у руці другий шнур, з зашморгом на кінці. Віспувате лице Москаля виглядало страшно, як він до себе говорив. Заховання Москаля непокоїло хлопця.